

KUŽIŠ ?!

LIST ZA MLADEŽ - 31. LISTOPADA 2014. - BROJ 84

IZDVAJAMO:

PREDSTAVLJAMO:
Marko Križanović – 5

FENOMEN:
Veganstvo – 7

TV SERIJA:
Orphan Black – 20

GLAZBA:
Petar Grašo – 21

FOTO MJESECA

Ice bucket challenge

KUŽIŠ ?!

List je besplatan

Osnivač:

NIU »Hrvatska riječ«

Nakladnik:

NIU »Hrvatska riječ«

Trg cara Jovana Nenada 15/II
24000 Subotica

Za nakladnika:

Ivan Karan

Urednik izdanja:

Davor Bašić Palković

Suradnici:

Ana Ivković, Ivan Kovač,
Ivana Rudić, Nevena Balažević,
Donna Diana Prčić,
Maja Brustulov

Lektura:

Nikolaj Vasiljčuk

Korektura:

Mirko Kopunović

Tehnički prijelom:

Thomas Šujić, Jelena Ademi

Fotografije:

Antonija Sudarević, Vedran Jegić

E-mail:

kuzis07@gmail.com

Web:

www.hrvatskarijec.rs

Tisak:

»Rotografika« d.o.o. Subotica

List izlazi uz potporu
Tajništva za kulturu i javno
informiranje Autonomne
Pokrajine Vojvodine,
kao i uz povremenu potporu
Ministarstva kulture
Republike Srbije

Ana Ivković

Naše vrijeme

Među rečenicama koje »najviše idu na živce« sigurno se ubraja ona koja počinje ovako: »U moje vrijeme...«, ili »Nekada je sve bilo drugačije...« Vjerojatno smo se već i sami iznenadili kada smo sebe ulovili kako izgovaramo ove riječi osobi ne mnogo mlađoj od nas. Dok nas je to spominjanje »dobrih starih vremena« uvijek podsjećalo na ljude koji žale za svojom mladosti i prigovaraju novim generacijama, ponekad se lako i sami nađemo među njima.

Takvo idealiziranje prošlosti često se čini smiješnim. Govoriti da su u prošlosti ljudi bili jednostavni, skromni, zadovoljni onim što imaju, puni poštovanja, požrtvovni i mudri, ponekad nam se čini naivnim. Vjerojatno su bili slični nama. Ništa manje mudri i blagonakloni, niti više sebični i okrutni. Učili su na svojim pogreškama kao i mi, sanjali o boljoj budućnosti i možda ponekad poželjeli da su se rodili u nekom drugom vremenu. No, iako se naše iskonske želje ponavljaju, temperamenti i karakteri ostaju u prtljagu čovječanstva otkad ono postoji, a entuzijazam mladih i nostalgija starih smjenjuju se kontinuirano. Ipak, vrijeme u kojem živimo utječe na nas. No, opet ću teško povjerovati u »dobra« i »laka« vremena, možda samo u »teža« ili »lakša«. No, prije svega, vjerujem u »naše vrijeme« i ono koje nije naše, o kojemu možemo samo naslućivati i zamišljati ga kao sretnije ili lošije. Kako god zamišljali život u nekom razdoblju idealnom i možda boljem za nas, naše se oči ipak moraju vratiti na ovo sad i ovdje. No, ipak, ako se malo zamislimo, može nas iznenaditi otkuda tolika »opterećenost« prošlosti? Zašto se volimo vraćati na ono što ne možemo vratiti i toliko često pokušavamo tamo pronaći odgovore na pitanja koja postavljamo danas?

Možda je jedan od razloga ona dragogjena, ali skupa riječ: iskustvo. Stremimo za tim da ga steknemo jer ono znači sigurno znanje i pouzdanost, ali često treba mnogo uložiti da bismo ga stekli. Zato se uvijek prvo pokušavamo okoristiti »starim znanjem«, mudrošću prošlosti i prvo pokušati naučiti na tuđim pogreškama i uspjesima. Kada nam to pođe za rukom, dobro smo prošli, uhvativši iskustvo »na sniženju«. No, kada nema vremena i prilike za to, moramo se sami uhvatiti u koštac sa stjecanjem iskustva. Nekad prođemo skuplje, nekad jeftinije, no ipak ga tek onda doista smatramo svojim i ponosni smo na njega jer znamo koliko smo uložili. Ali, sjetimo se kako se osjećamo kada nakon kupovine nađemo isti taj proizvod na drugom mjestu, ali jeftiniji. Da ne prođemo tako, volimo zagledati u prošlost, vidjeti što se tamo nudi i odatle izvući nešto korisno za nas danas. No, u tome moramo biti oprezni, jer prašina koju povijest baca na ono čime je ovladala ponekad zna zavarati i zato nam se prošlost lako učini ljepšom i lakšom nego što je doista bila. I onaj mit o dobrim starim vremenima se nastavlja.

No, koliko god zazirali od idealiziranja prošlih vremena i slijepog slijeđenja tradicije, ne smijemo zaboraviti da ono što iz prošlosti dopire do nas, ono ostalo u našem sjećanju i pričama starih, ipak je samo jedan mali dio nje. Najčešće, vjerujem, onaj najvredniji. A znamo da ona umjetnička djela koja se odupru smjeni trenutačnih moda i ukusa imaju pravu vrijednost.

Što dalje maturanti?

Jedna od težih odluka u životu javlja se, mislim, sada, u četvrtom razredu srednje škole. Ne samo za one koji idu u gimnaziju kao još neodređeni, nego i za one koji su upisali neku stručnu školu, pa im se možda ne sviđa ono što su upisali. Svašta se može dogoditi. Nadam se da većina vas već zna što dalje upisati ili gdje to upisati, no ako ne znate, neće vam škoditi pročitati ovaj tekst.

Kad su mene pitali što bih upisao prije prilično godina, bez razmišljanja rekao bih povijest. Negdje u prvom razredu srednje škole bio sam siguran za medicinu ili psihologiju, a sada, kada se četvrti razred bliži kraju, to je sve palo u vodu i neke stvari za koje sam mislio da me ne privlače sada imaju najveće šanse za moj izbor budućnosti. Dosta toga sam mislio i razmišljao od početka četvrte godine srednje škole. Do sada je sve bilo fiksno. Dobro, možda malo klimavo. Dobro, klimavo. Ali sam uvijek manje-više imao odgovor i planove, a kako se godina bliži kraju, tako raste moja potraga za sobom u budućnosti. Pa sam odlučio ovaj tekst posvetiti vama koji još uvijek tragate ili ostavljate budućem sebi da odluči što i kako dalje...

Prije godinu i pol dana naletio sam na jedan video kojem je tema bila donošenje teških odluka. Govornica u videu tvrdila je sljedeće: kod malih, sitnih, nebitnih stvari biramo dosta lako jer nemaju neki veliki utjecaj na naš život, ali teške odluke su nešto kompliciranije, svaka na svoj način ovisno o situaciji. Govornica je pričala između ostalog i o izboru karijere, onom što je bitno za ovu našu temu. Njena dvojba je bila između studija filozofije i prava. Potjecala je iz obitelji srednje klase, dakle nije bila nešto posebno bogata. Stoga je bila u velikoj dilemi. Biti odvjetnica znači

Učenike završnih razreda srednje škole uskoro čeka važna odluka

imati dobro plaćen posao od kojeg će se moći sama izdržavati bez problema, dok je izbor filozofije pomalo rizičan i ne toliko dobar potez, jer postoji veća šansa da se ne nađe posao. Pa je išla kao što većina radi – što je sigurno, sigurno je. Ipak, ta joj karijera nije odgovarala pa je završila filozofiju i počela se baviti upravo proučavanjem donošenja teških odluka.

Došla je do zaključka koji je veoma zanimljiv ne samo za pitanja maturanata, već se može primijeniti na svaku moguću situaciju. Razlozi za i protiv su zapravo nebitni. I nema najboljeg rješenja kad su u pitanju teške odluke. Hoćeš li biti slikar ili bankar, na tebi je. Recimo da kao bankar zarađuješ dodatnih 50 eura plaće. To je samo još jedan razlog za bankarstvo, ali ukoliko si umjetnička duša zapitaj se – želiš li sjediti u nekom uredu i raditi nešto što te

manje ili uopće ne zanima? Razlozi ništa ne znače ako to nije ono što ti jesi. Želiš li se baviti stvaranjem nečeg novoga, nečeg što će ti donositi radost dok ideš na posao ili ne?

Gdje studirati?

Oki doki, recimo da ste odlučili što želite sa svojim životom. Manje bitno, ali također važno je i gdje ćete studirati. Osobno sam oduvijek bio za inozemstvo. Uzimao sam u obzir što se sve priča o profesovima, do standarda i poslovnih prilika u državi u kojoj bih želio nastaviti školovanje. Što sam stariji to mi je jasnije da nije tako jednostavno otići i živjeti negdje daleko, posebno u nekoj dalekoj zemlji poput SAD-a. Prednost je ako si stvarno zainteresiran za to što želiš upisati, onda je veća motiva-

cija da odeš dalje i oprobaš se u izazovu. Preduvjeti za inozemstvo su poznavanje stranih jezika, te prijašnje dobro informiranje o tamošnjim uvjetima, u čemu vam internet i iskustva drugih mogu značajno pomoći.

Ako je razlog za vaš odlazak u »bijeći svijet« stanje u ovoj državi, **Branimir Štulić** je jednom rekao: »Bježeći od loših sretao sam gore.« Možda nije baš bio sasvim u pravu, ali poruka je jasna: nigdje nije sve savršeno. No, ako je vidljivo bolje nego ovdje i ako imate priliku, ja vam preporučujem da je prihvatite. I za kraj i jedna moja želja: Želim svim maturantima koji ovo čitaju uspješan završetak školske godine, uspješnu maturu i da upišete ono što volite!

Ivan Čavrgov

PREDSTAVLJAMO: MARKO KRIŽANOVIĆ, GLAZBENIK

Štamburom kroz život

*Drago mi je što sam uspio doprijeti do srca
publike * Tambura je u mom životu već
desetak godina i igra veliku ulogu,
s njom je jednostavno lakše ići kroz život*

KUŽIŠ?! Zašto si se odlučio sudjelovati na Festivalu bunjevački pisama i što on za tebe znači?

Na ovom sam se festivalu prvi put okušao prošle godine, kako bih vidio koje su moje vokalne sposobnosti i kako »komuniciram« s publikom. Taj me je osjećaj poprilično privukao, te sam se ove godine ponovno odlučio za nastup. Festival bunjevački pisama za mene

ima posebnu važnost, jer je to manifestacija Hrvata Bunjevaca koja se trudi očuvati našu glazbenu tradiciju i izvornu ikavicu koja s vremenom izumire.

KUŽIŠ?! Što za tebe znače nagrade na ovom festivalu?

Svakom pjevaču mnogo znače povoljne ocjene žirija i publike. Meni je drago što me je publika dvije godine zaredom podržala u mom radu što sam uspio doprijeti do njihovih srca.

KUŽIŠ?! Koliko dugo si se spremao za izvedbu i tko ti je pomagao u tome?

Za nastup i izvedbu spremao sam se od dana kada sam se počeo baviti glazbom, a ovu pjesmu sam pripremao uz pomoć Mire Temunović, koja mi je puno pomogla.

KUŽIŠ?! Koliko ti znači tamburaška glazba i koliko dugo se njome baviš?

Tradicija me je oduvijek privlačila i na kraju sam shvatio kako je ona sastavni dio mog života. Sve što ima veze s kulturom ima posebno mjesto u mom srcu. Tambura je u mom životu već desetak godina i igra veliku ulogu, s njom je jednostavno lakše ići kroz život.

KUŽIŠ?! Osim glazbe, što te još privlači u životu?

Stari običaji, tradicija mog naroda, ljubav prema svemu onome što su stvorili moji preci. Želim nastaviti ići njihovim putem, stvarati novu tradiciju i produžiti vijek starij tradiciji.

KUŽIŠ?! U koju školu ideš i kako uspijevaš spojiti učenje s probama i vježbanjem?

Maturant sam srednje Poljoprivredne škole u Bačkoj Topoli, što znači da se još jedno poglavlje u životu uskoro završava. Kroz sve četiri godine srednje škole uvijek sam sve uspio spojiti, jer sviranje i pjevanje za mene ne predstavljaju obvezu nego čisto zadovoljstvo i razonodu.

Antonija Dević

Marko Križanović je maturant Poljoprivredne škole u Bačkoj Topoli, a vjerojatno ga se sjećate kao simpatičnog momka koji vas je svojim glasom i interpretacijom osvojio na Festivalu bunjevački pisama i naveo da svoj glas kao glas publike podarite upravo njemu. Marku i pjesmama koje je izvodio već drugu godinu zaredom pripala je nagrada publike. Zašto se odlučio sudjelovati na festivalu i koliko mu tambura i tamburaška glazba znače saznat ćete u njegovim odgovorima na naša pitanja.

Kako dobiti dobre ocjene?

Sigurno ste se barem nekada pitali kako onoj curi iz prve klupe uvijek polazi za rukom dobivati petice? Odgovor je jednostavan: drži se određenih pravila i navika – evo nekoliko savjeta odlikaša

Često nam roditelji, tete, starije rođakinje i bratići dijele savjete kako biti uspješniji u školi, kako lakše usvojiti nova znanja i skupiti dobre ocjene. Problem je što su mnogi od njih davno napustili školske klupe pa nam je teško povjerovati da zaista razumiju u čemu je problem kada je u pitanju učenje. A što kada bi savjete dali odlični učenici? Sigurno ste se barem nekada pitali kako onoj curi iz prve klupe uvijek polazi za rukom dobivati petice? Odgovor je jednostavan: drži se određenih pravila i navika – evo nekoliko savjeta odlikaša.

1. Dođi u školu ranije

Ako dođeš 15-20 minuta prije nego nastava počinje, imaš vremena podsjetiti se o čemu ste govorili posljednji put, podcrtati važne stvari i pripremiti pitanja u slučaju nejasnoća. Ako nisi učio, ovo neće puno pomoći, ali ako si se dobro pripremio za nastavu, 15-ak minuta bit će sasvim dovoljno da se prisjetiš važnih stvari.

2. Ne idi linijom manjeg otpora

Kada nam se ne da učiti, čekamo »5 do 12« i onda mahnito počnemo prelistavati bilježnice, knjige i skripte – u ovakve situacije se ne trebate dovoditi. Ako želite odlične ocjene, pripremite se da će biti teško i naporno, ali će se na kraju isplatiti. Izbjegavati obveze do zadnjeg trena nije rješenje.

3. Natjeraj se da ti bude zanimljivo

Ovo može ponekad biti teško, ali je korisno. Kada se dočepate nekog gradiva koje vam nije pretjerano zabavno, pravite se kao da je zanimljivo.

Čak i ako je riječ o matematici ili kemiji; zamislite da igrate kakvu zanimljivu igricu u kojoj rješavanjem zadataka skupljate bodove. To će predmet učiniti malo interesantnijim, a proći ćete kroz sve zadatke.

4. Napiši listu zadataka svaki tjedan

Nedjeljom navečer ili ponedjeljkom ujutro sastavite listu najvažnijih tjednih zadataka; istaknite predmete koji su prioritet, zabilježite na čemu morate posebno poraditi i koje lektire trebate početi čitati. To će vam pomoći da se ne izgubite u prenatrpanom rasporedu.

5. Ne odgađaj obaveze

»Što možeš danas, ostavi za sutra«? E neće moći! Na zadatke i učenje biste se trebali baciti odmah po povratku iz škole jer vam je tada gradivo još uvijek svježije, a mozak aktivan. Odmor koji dolazi nakon toga bit će još slađi nakon što budete znali da ste sve zadatke obavili.

6. Pomozi drugima pri učenju

Osim što ćete pomoći nekome tko muku muči s matematikom, fizikom ili engleskim, ovo je odličan način da i sami dobro utvrdite gradivo. Nakon što nekoliko puta pomognete školskim kolegama, imat ćete predmet u malom prstu.

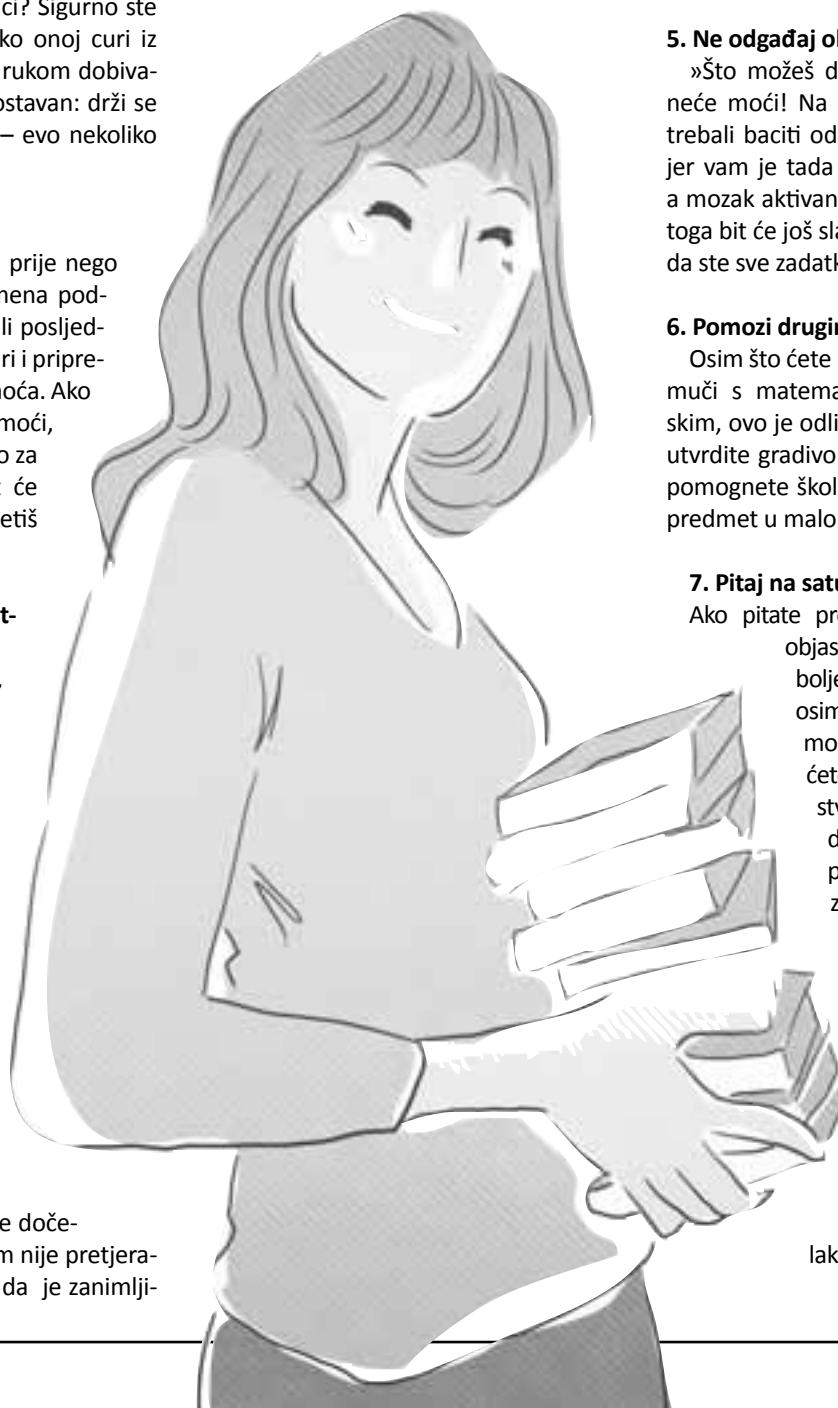
7. Pitaj na satu

Ako pitate profesora da vam dodatno objasni nešto što vam nije najbolje sjelo, učinit ćete si uslugu; osim što nećete sami doma morati razbijati glavu, pokazat ćete profesoru da vas gradivo stvarno zanima. Ne morate dizati ruku svakih 5 minuta i pretvoriti se u razrednu ulizicu, ali ako imate kakvih nejasnoća, ne ustručavajte se postaviti pitanje.

8. Piši bilješke

Čak i ako profesor to ne zahtijeva od vas, uvijek pri ruci imajte bilježnicu i olovku. Dokazano je da pisanjem bilješki učimo i lakše usvajamo nova znanja.

(www.teen385.hr)

Veganstvo

Osim što je način prehrane, veganstvo predstavlja i životnu filozofiju koja se protivi bilo kakvoj vrsti iskorištavanja životinja

Bilo da živite u malom mjestu od deset tisuća stanovnika ili u milijunskom velegradu – tempo života je skoro isti. Dvadeset i četiri sata više nije dovoljno za obavljanje svakodnevnih aktivnosti i poslova. Obvezni obroci – doručak, ručak i večera zamijenjeni su jednim obrokom, kava se pije u litarskim količinama, a izgladnjivanje je zauzelo mjesto rekreaciji i sportu. Brza hrana postigla je apsolutni primat u odnosu na »zdravu hranu«. Pobornici ovakvog načina života (koji su u većini), za izgovor uzimaju brz životni tempo. Nisu u krivu kada to kažu. Još jedan faktor, čak i bitniji, jest financijska nemogućnost uživanja u kvalitetnim obrocima. Međutim, brojni su primjeri ljudi koji, usprkos načinu života koji je gotovo svuda isti, imaju vremena posvetiti se sebi i svojoj prehrani. Dobra organizacija i kalkulacija mogu uvelike pridonijeti da se vaš način prehrane popravi.

Prehrana i filozofija

Jedan od sve popularnijih načina prehrane jest veganstvo. Veganstvo, osim što je način prehrane, predstavlja i životnu filozofiju koja se protivi bilo kakvoj vrsti iskorištavanja životinja. Dakle, ne radi se samo o načinu prehrane. Vegani paze na hranu koju jedu, odjeću i obuću koje nose, te sve ostale proizvode koje kupuju i koriste. Osim što ne jedu životinje (meso, ribe, školjke...) i mesne prerađevine (salame, paštete, mesne juhe,

želatinu, kavijar), ne jedu niti namirnice koje su životinjskog podrijetla; kravlje ili neko drugo životinjsko mlijeko i sve prerađevine koje ga sadrže. Kokošja ili jaja nekih drugih životinja i sve prerađevine koje ga sadrže također se nikada neće naći na veganskom meniju. Med i sve prerađevine koje ga sadrže, također su zabranjeni. Vegani ne oblače odjeću od životinjske kože, krzna, vune, svile i perja, ne nose kožnu obuću (kožne cipele, kožne tenisice...) niti koriste predmete od životinjske kože, vune i perja (novčanici, torbe, kožni namještaj, auto presvlake, tepisi, jastuci...). Kozmetika testirana na životinjama i ona koja sadrži tvari životinjskog podrijetla se ne koristi. Poznato je kako vegani udomljuju životinje i tretiraju ih kao ravnopravne članove obitelji. Također, veliki su protivnici zooloških vrtova.

Prednosti

Postoje i mnogi argumenti protiv veganske prehrane. Kako bih razbila taj mit, navest ću neke od prednosti veganske prehrane. Veganska prehrana smanjuje rizik od srčanih bolesti, raznih oblika karcinoma, te je opasnost trovanja hranom iznimno mala. Jedan od glavnih argumenata protiv veganske prehrane odnosi se na manjak proteina. Veganska prehrana ne oskudijeva u proteinima budući da se oni nalaze u mahunarkama, neprerađenim žitaricama, te orašastim plodovima. Veganska je prehrana raznolika

i puna vitamina, te ne postoji objektivni razlog zbog kojeg bi se ona okarakterizirala kao loša ili nepoželjna. Još jedna stvar koju valja naglasiti kada je veganstvo u pitanju: sportaši mogu biti jednako uspješni unatoč veganskoj prehrani. Brojni su primjeri sportaša vegana: **Ruth Heidrich** (šesterostruka nositeljica bronce u triatlonu), **Sixto Linares** (24-satni držač svjetskog rekorda u triatlonu), **Robert Millar** (biciklist), **Ed Moses** (dobitnik zlatne medalje na Olimpijskim igrama), **Martina Navratilova** (tenisačica), **Dave Scott** (šesterostruki nositelj bronce u triatlonu SAD-a)...

Vegansku sam prehranu uzela kao primjer jer je ona najmanje zastupljena i doživljava ju se kao svojevrsnu tabu temu. Na prvi pogled djeluje kao iznimno kompliciran stil života. Osobno tvrdim da nije. Kao i svaki početak, navikavanje traje dugo i ide postupno. Potrebna je snažna volja i dobra organizacija, ali u konačnici, tijelo će vam biti zahvalno. Jasno, brojni su načini da se brine o zdravlju i zdravoj prehrani. Sigurna sam da veganstvo nije najbolji način, ali ima svojih prednosti, naročito ako ste ljubitelj životinja. Ljudska svijest je još uvijek na niskoj razini kada su prava životinja i uvjeti u kojima životinje obitavaju u pitanju. Kako vrijeme prolazi, tempo života će biti sve ubrzaniji. Upravo zato briga o zdravlju mora biti apsolutni imperativ.

Nevena Balažević

Utjecaj tehnologije na umjetnost 20. stoljeća

Dvadeseto stoljeće donijelo nam je niz novih, često šokantnih umjetničkih pravaca. Umjetnici preispituju tradicionalne pristupe, te svijet promatraju drukčijim očima

Promjene u umjetničkom stvaranju dolaze i od novih otkrića iz područja društvenih i prirodnih znanosti, te promjene ideologija. Takav je slučaj bio i u 20. stoljeću. Početkom prošlog stoljeća možemo promatrati borbu dviju ideologija: s jedne strane nalazio se gorljivi nacionalizam, dok se s druge strane nalazio liberalizam proizašao iz prosvjetiteljstva. Ova borba završava pobjedom nacionalizma i imperijalizma, odnosno izbijanjem Prvog svjetskog rata, koji potpuno mijenja kulturne pretpostavke i težnje Zapada.

Max Planck 1900. dokazuje da se energija ne razlikuje od materije, te da je energija, a samim tim i materija, u neprestanom stanju strujanja. Ta njegova teorija dovodi do **Rutherfordova** otkrića radioaktivnosti. Otkriće koje je definitivno pomaknulo tlo cijelom svijetu, a samim tim i umjetničkom stvaranju, zasigurno je **Einsteinova** teorija relativnosti, koja je sve ono što smo smatrali fiksnim – vrijeme, prostor i kretanje – proglasila relativnim u odnosu prema položaju promatrača. Što se tiče društvenih znanosti, začetnik psihoanalize **Sigmund Freud** razvija model ljudske svijesti kao razlomljen i proturječan; **Henri Bergson**, francuski filozof, te **William James**, engleski filozof, imaju slične teorije o svijesti.

Novi pravci

Umjetnici također mijenjaju svoje temelje, preispituju tradicionalne pristupe, te svijet promatraju drukčijim očima. Tako nam je 20. stoljeće donijelo niz novih pravaca koji su bili neočekivani i često šokantni u odnosu na ranija iskustva. Osim promjene svijesti umjetnika i promjene mišljenja o ljudskoj svijesti općenito, te novih otkrića u znanosti, od esencijalne važnosti za umjetnost su i tehnološka otkrića. Ne moram govoriti o velikim tehnološkim otkrićima, krenut ću od onih najbanalnijih. Danas je nama sasvim normalno kupovati boju u tubama, međutim boju u tubama patentirao

je **John Goffe Rand** 1841. godine, do tada su se umjetnici koristili pigmentima za stvaranje svojih boja. Vjerovali ili ne, ovo otkriće pridonijelo je stvaranju impresionizma, umjetnici su više stvarali na otvorenom, s obzirom da su boje bile lako prenosive. Stvaranje na otvorenom donijelo je blistav učinak prirodnog sunčevog svjetla i atmosfere. Početkom 20. stoljeća razvija se postimpresionizam, koji je zapravo avangardna umjetnost nastala poslije impresionizma, a on je bio odskočna daska koja umjetnost odvodi u sasvim drugačijem smjeru. Fovizam se pojavljuje 1905. i traje samo tri godine. Označila ga je **Matisseova** eksplozija boja koja ima naturalističke i dokumentarne funkcije. Kubizam je pravac koji je potaknuo nove načine razmišljanja o izgledu, ali čak i o svrsi umjetnosti. **Picasso**vo oslobađanje linije od iluzionističke uloge i **Matisseovo** oslobađanje boja obilježilo je važne korake u razvitku suvremene umjetnosti.

Otpor prema prošlosti

Možda je za našu temu ključan futurizam, umjetnički pravac pokrenut u Italiji. Futurizam karakterizira otpor prema prošlosti, i svim tradicionalnim normama koje su godinama formirale umjetnost. Automobili, zrakoplovi, industrijski gradovi, tehnologija koja označava konačnu pobjedu malog čovjeka nad velikom prirodom, postale su izvorište inspiracija i informacija za stvaranje umjetnosti ovog razdoblja. Problem futurizma leži u njegovom veličanju nasilja i rata. Iz njega se razvija dadaizam, koji nastaje kao odgovor na razaranje u Prvom svjetskom ratu. Dadaizam je anti-umjetnost, oslanja se na besmisao, ismijava stoljetne forme umjetnosti. Umjetnost postaje vid provokacije, to je zauvijek obilježilo avangardu i suvremenu umjetnost. Dadaizam uvodi sasvim novi pojam u umjetnost – »ready-made« koji svakodnevne predmete dizajnira ili postavlja u kontekst umjetničkog djela (primjerice rad »Fontana« **Marcela**

Duchampa u kojem je pisoar potpisao kao umjetničko djelo).

Dvadesetih godina prošloga stoljeća javlja se nadrealizam, koji je značajno utjecao na tadašnju umjetnost. **Breton** svijetu predstavlja nadrealizam kao psihički automatizam u svom iskonskom stanju, u kojem se predlaže iskazivanje – verbalno, pisanim riječima, ili na bilo koji drugi način – stvarni način funkcioniranja misli. Nadrealizam je Bretonovim »Manifestom« pojam umjetnosti proširio kao niti jedan pravac do sada. Medij izražavanja može biti bilo što. Ukoliko promatramo umjetničke pokrete koji su se pojavili na umjetničkoj sceni od 1870. do 1930. možemo vidjeti 14 novih pravaca, dok u razdoblju od 1940. do 1980. nastaje čak 15.

Suvremena gibanja

»Postali smo sada svjesni mogućnosti da čitav ljudski okoliš preobrazimo u umjetničko djelo«, izjavio je **Marshall McLuhan** o suvremenoj umjetnosti koja je uslijedila. Kako bi nešto postalo povijest mora proći određeno vrijeme da bi se utvrdilo kakvog utjecaja je neki događaj, fenomen, pokret imao na buduća dešavanja. Isto je tako i s umjetničkim pravcima. Rano je govoriti o bilo kom pravcu kao osobito značajnom pravcu za razvoj umjetnosti današnjice. Ali svakako možemo govoriti o faktorima, u ovom slučaju tehnologiji, koji su utjecali na razvoj suvremene umjetnosti. »Revolucionarna ideja suvremene umjetnosti sastojala se u tome da bilo koji predmet, bilo koji detalj ili fragment materijalnog svijeta može imati istu neobičnu privlačnost i postaviti ista nerješiva pitanja kao i ona koja su nekoć bila rezervirana za neke rijetke, aristokratske forme, koje su se nazivale umjetničkim djelima«, navodi **Jean Baudrillard**. Početna ideja suvremene umjetnosti je esencijalno potpuno drugačija od ranijih umjetničkih pravaca. Polovicom prošloga stoljeća javlja se neodadaizam,

Izvori:

Jansonova povijest umjetnosti VII, Davies, Denny, Hofrichter

<http://tsnitko.wordpress.com/2012/07/21/suvremena-umjetnost-o-sebi-samoj/>

<http://www.britannica.com/EBchecked/topic/492875/readymade>

http://www.theartstory.org/section_movements.htm#

http://www.metmuseum.org/toah/hd/surr/hd_surr.htm

povezivanjem slučajno nađenih objekata i masovnih medija, ostavlja publici mogućnost samostalnog čitanja djela, bez naglašavanja umjetničke važnosti. Djela postaju sastavljena iz više medija i završni proces stvaranja je zapravo kritička reakcija publike.

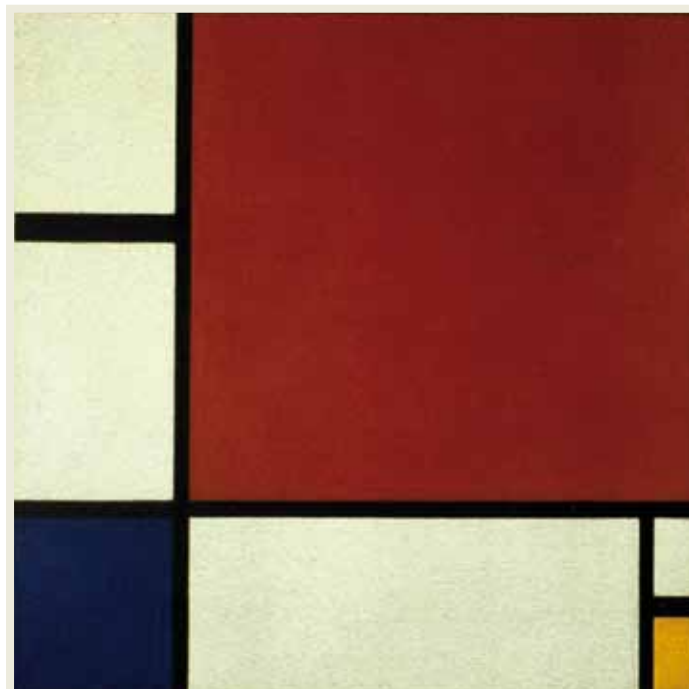
Tu je i kinetička umjetnost, pravac koji se javlja 1955., sljedili su ga umjetnici koji su bili fascinirani pokretom. Ideja je da ljepota objekta može biti proizvod optičkih iluzija ili mehaničkih pokreta. Youtube kanal »PerpetualUseless« fascinantna je zbirka ovakvih izuma, koju svakako pogledajte. Kinetička umjetnost štuje tehnologiju, ali se trudi povezati ju s ljudskim tijelom.

Interes za tehnologiju i psihologiju u 1950-ima rađa novi umjetnički pravac koji traje i danas OpArt, optičku umjetnost. Treba svakako spomenuti i performans umjetnost, koja se zasniva na ljudskom tijelu i pokretu. Performans ima elemente kazališta, plesa, pantomime, glazbe ili cirkusa. Kako bi rekao najpoznatiji hrvatski performans umjetnik **Tom Gotovac**: »Sve je movie!« Ovaj umjetnički pravac nije izgubio svoju popularnost do danas.

Tu je i digitalna umjetnost. Digitalni kolaži koji daju spoj niza gled nespojivog, i to toliko realan spoj da se svatko može zapitati što je zapravo stvarno. Fraktalni objekti nisu nacrtani ili oslikani rukom, već stvoreni pomoću softvera koji se oslanja na matematičke proračune kako bi vizualno prikazao objekte.

A što je s novim, 21. stoljećem? Tehnologija ovoga stoljeća iznjedrila je toliko novih načina izražavanja. Nikada u povijesti ovoliko umjetnika nije stvaralo, a publika je putem društvenih mreža u konstantnoj interakciji sa stvarateljem. Cenzura umjetnosti je otežana, borba za autorska prava je sve aktualnija. Nitko zapravo ne zna što možemo očekivati od umjetnosti 21. stoljeća. Možemo se samo nadati da ćemo uspjeti sačuvati ono najutjecajnije, ako ne najvrednije.

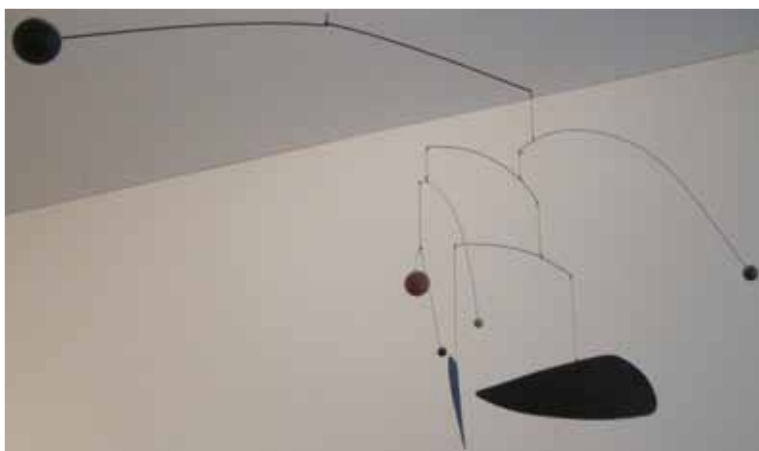
Ivana Rudić

Piet Mondrian: »Kompozicija II u crvenoj, plavoj i žutoj« (1930.)

Picassove »Gospođice iz Avignona« (1907.)

»Mobil« Alexandera Caldera (1932.)

SAGIN POSJET MARTINI

Švedanka u Subotici

Uvijek ću se sjećati topline, osjećaja dobrodošlice i velikodušnosti koju mi je ukazala Martinina obitelj. Neizmjereno sam zahvalna za sve što sam ovdje doživjela i za divne ljude koje sam upoznala, kaže naša skandinavska sugovornica

Martina Ivković i Saga Jansson

Donosimo vam intervju sa Švedankom **Sagom Jansson** koja je ovog ljeta provela tjedan dana u Subotici. Naime, Subotičanka **Martina Ivković** je Sagu upoznala u Taizeu, u Francuskoj, u ljeto 2012. godine. Ostale su u kontaktu, čule se preko interneta, a njezin posjet je rezultat toga druženja. U cilju da saznamo kako mlada osoba iz jedne od ekonomski i društveno najrazvijenijih zemalja svijeta vidi život u ovom dijelu Srbije, razgovarali smo sa Sagom.

KUŽIŠ?!: Kako ste se vas dvije upoznale?

Martinu sam upoznala u Francuskoj, u malom mjestu Taizé, u koje dolaze mladi ljudi iz skoro cijeloga svijeta. Za vrijeme mog boravka u Taize-u, bila sam u invalidskim kolicima, zbog pada s konja, a Martina me je spazila na jednoj od radionica, te mi je ljubazno prišla i pitala jesam li dobro. I tako je krenulo naše druženje.

KUŽIŠ?!: Kako su reagirali tvoji prijatelji kada si im rekla gdje ideš? Kada sam prijateljima rekla da idem u inozemstvo potpuno sama, svi su bili ljubomorni na mene, ali kada sam im rekla moje odredište njihova reakcija bila je suprotna. I moji su roditelji poprilično slično reagirali.

KUŽIŠ?!: Kada si stigla, što te je prvo impresioniralo?

Prva dobra stvar koja mi se desila bila je odmah po izlasku iz aviona. Jedna žena koja je iz Srbije, primijetila je da se ne snalazim i ponudila mi je pomoć, čak mi je ponudila i svoj mobitel da nazovem koga treba. Zbilja me oduševila, na kraju mi je pomogla izaći iz aerodroma i pronaći Martininu sestru i supruga koji su me čekali kako bi me odvezli do Subotice. Oni su držali papir s mojim imenom »Saga Jansson« kako bi se prepoznali. A i put s njima do Subotice bio je zaista divan.

KUŽIŠ?!: Kako si provela vrijeme u Subotici?

Vrijeme u Subotici sam provodila na različite načine. Vodili su me u muzej, u katedralu, u sinagogu. Išli smo i u obilazak dvoraca po Vojvodini, provele smo dan na ergeli konja, gdje sam uživala, jer zbilja volim te divne životinje. Imali sam priliku probati i puno vrsta hrane. Veoma je ukusna vaša tradicijska kuhinja, nikada nisam probala ništa bolje. Martinina se obitelj potrudila da okusim najbolji dio vaše tradicije i zbilja sam uživala.

KUŽIŠ?!: Što si novoga naučila ovdje?

Naučila sam zaista puno, od toga kako se određena slova izgovaraju, naučila sam pjevati vašu pjesmicu, sastaviti просту rečenicu na vašem jeziku, ali i ponešto o zbilja bogatoj kulturi multikulturalne Subotice.

KUŽIŠ?!: Što te je eventualno iznenadilo kod nas u Subotici?

Izenadilo me je to da na javnim i drugim ustanovama ništa nije ispisano na engleskom jeziku. Natpisi su doduše na više jezika – srpskom, mađarskom i hrvatskom, ali to mi nije puno pomoglo. Neki ljudi engleski razumiju, ali ga malo ljudi priča, barem je takav moj dojam. Zbilja je čudan osjećaj nemati toliko engleskog oko sebe. U Švedskoj, engleski je kao drugi jezik. Svi natpisi su na oba jezika. Sve profesije koje su vezane za usluge ili turizam moraju uključiti i engleski jezik u rad.

Ali isto tako ću se uvijek sjećati topline, osjećaja dobrodošlice i velikodušnosti koju mi je ukazala Martinina obitelj. Neizmjereno sam zahvalna za sve što sam ovdje doživjela i za divne ljude koje sam upoznala za vrijeme boravka u Subotici.

Antonija Dević

Frienemy

Kava. Fakultet. Izlasci. Na brojnim se mjestima krećemo tijekom dana i pored nas su naše kolege, prijatelji i svi kojima dopuštamo da nam se približe i upoznaju nas bolje. Kako vrijeme prolazi, o pojedincima saznamo sve više, zavolimo ih i želimo im dati do znanja koliko nam znače, kako kroz sitnice i geste, tako i kroz velika djela. Netko se zaista zna pokazati prijateljem, ali ponekad nas nečija maska zna zavarati tako da ne možemo skužiti je li netko zaista tu za nas ili je taktičan »frienemy«.

Engleska riječ »frienemy« prema rječniku »Urban dictionary« opisuje se kao »toksična osoba« koja svojim ponašanjem odaje dojam prijatelja, ali vam (pod)svjesno želi napakostiti. Također, to je osoba koja bi nam, ako bi bila u prilici da se istakne, a nas baci u sjenu, učinila takav čin prva. Još jedna od definicija je: »Neprijatelj maskiran u prijatelja«.

Glad za tračem

Takve osobe ne želite susretati. No, ponekad ne bismo sami koga ćemo upoznati, već se nađemo na licu mjestu, u društvu i koliko god se pokušali oduprijeti, snažna energija osoba koje se pretvaraju da su nam bliže može nas zbuniti da potpuno zaboravimo o kojem igraču je riječ. Nismo ni svjesni da svoje »frienemije« susrećemo još u djetinjstvu! Najčešće su u pitanju cure koje se nalaze u ulozi frienemija, ali ne mora značiti uvijek. I muškarci mogu imati takve skrivene namjere. No, budući da se vjeruje kako su žene više tračevice od jačeg spola, u ovoj bitci one prednjače. U društvima uvijek postoje prijateljice koje te zaista tješe i razumiju tvoju zabrinutost ili bol, ali nađu se i djevojke koje su samo gladne trača i pokušavaju saznati što sočnije detalje kako bi ugodile svojoj neukusnoj radoznalosti. Često su različite savjetnice, ali ako ih ne poslušas, rado

ćeš čuti komentar: »To ti se dogodilo jer me nisi poslušala!«

Slatkorječivost

Svojom slatkorječivošću nas znaju osvojiti do te mjere da ih želimo blizu sebe. Svima nama prija pažnja i gode nam lijepe riječi i znamo se prepustiti trenutku. Ne može se »frienemy« otkriti u roku od tjedan dana! Na čovjeku je da procjeni i odluči, želi li se i dalje »družiti« s takvim osobama.

Možemo primijetiti da većina ljudi pazi na svoj imidž i općenito brine o tome što drugi ljudi misle o njima. Kako bi se domogli određenog statusa u društvu, znaju načine na koje mogu dospjeti među ciljanu skupinu. Ostvaruju komunikaciju s željenim »žrtvama« i započinju sa svojom »igrom«. U jednu ruku »frienemy« je odličan manipulator koji te po svaku cijenu može uvjeriti da kad ti »čini uslugu« ustvari spašava sebe. Koristi mu/joj je na umu i ide ka cilju po svaku cijenu, ali na »kulturan« način.

Kad bi bar imali određeni senzor i mogli brže nanjuštiti takve nevolje... Smanjio bi se broj tračeva, spletki i više bi se fokusirali na sebe i svoj život. Pravi prijatelji će isplivati na površinu, kakva god situacija da je u pitanju. I u dobru i kad zagusti. No, uvijek možemo iskustvo s »frienemijem« gledati i s pozitivne strane – ako netko nije nagrada, bar je lekcija!

Donna Diana Prčić

Frienemy ili frenemy se definira kao »neprijatelj maskiran u prijatelja«. Imate li takvih osoba u svojoj blizini?

***Demi
Lovato***

NAJBOLJI ALBUMI POPULARNE GLAZBE: BOB MARLEY & THE WAILERS – »CATCH A FIRE« (1973.)

Nezaobilazni klasik reggae zvuka

U prosincu 1971. ne pretjerano ushićeni **Robert Nesta »Bob« Marley** ušetao je u londonske odaje **Chrisa Blackwella**, ravnatelja nakladničke kuće »Island«, čiji su štićenici bili, među ostalima, skupine Traffic, Free, Ten Years After i Jethro Tull, tražeći šansu za sebe i svoj prateći sastav. Prepoznajući dobru priliku, Blackwell, inače rođeni Jamajčanin, dao je Wailersima šest tisuća dolara predujma, te ih poslao na Jamajku da snime LP ploču. Kada su stigle master-snimke, Blackwell je istom angažirao nekoliko američkih session glazbenika radi do-snimavanja još malo gitara i klavijatura, te aranžirao ovitak ploče Zippo upaljačem. Album je dobio najviše ocjene kritike te tako utro put reggae glazbi na internacionalnoj razini.

Ne samo da je ovaj album iz prve osvojio rock (i rhytm & blues) slušateljstvo, već se tu radi i o ključnoj kolaboraciji s ostatkom ekipe, pokojnim **Peterom Toshom** (vokali, gitare i klavijature) i perkusionistom i pjevačem **Bunnyjem Livingstonom**, koji su kasnije ostvarili iznimno uspješne solo-karijere. Uz pune i sugestivne bas-linije **Astona Barnetta** i kristalno čiste akcente solo-gitare Tosa, trio je prezentirao svo bogatstvo svojega vokalnoga umijeća, uvijajući militantne poruke u raskošne harmonije.

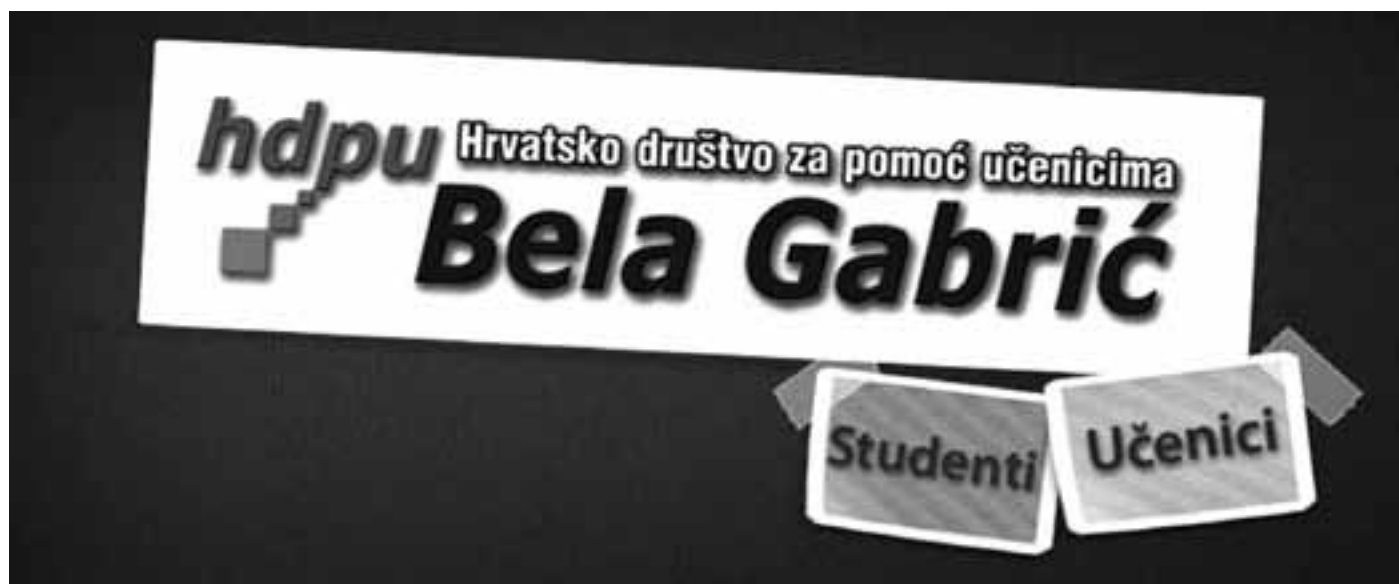
Uvodna pjesma »Concrete Jungle« očajava nad strahotnom bijedom urbana geta, dok energična Toshova skladba »400 Years« te »Slave Driver« upućuju na represivno povijesno naslijeđe ropstva. »No more Trouble« nudi prkosno rješenje problema, dok »What We Need Is Love«, za pretpostaviti je, dirljivi je hommage hippie svjetonazoru i Beatles himni »All You Need Is Love«. Između svega su flertovi i ljubavne znamenke – izuzetna »Stir It Up« sa

živahnom i ljekovitom bas-linijom te rasutom wah-wah dionicom (Blackwellov utjecaj), što uvodi slušatelja u opuštenu »Kinky Reggae« s inspirativnim, gotovo gospel pozivom i odgovorom.

Marley ne pjeva prvi glas u tek dvije skladbe na ploči (čini to Tosh), no ovaj album definitivno ostavlja dojam skupnog rada glazbenog tima koji iza sebe ima glad u svakom mogućem smislu, te zapanjujuću mentalnu energiju.

Robert Tilly

SUPERMAN

DAVOR PAVUNA

Veliki znanstvenik i domoljub

Davor Pavuna je najpoznatiji živući hrvatski fizičar i izumitelj (rođen u Koprivnici 15. travnja 1952.). Osnovnu školu završio je u Osijeku, maturirao u Zagrebu 1970. godine, diplomirao eksperimentalnu fiziku na Prirodoslovno-matematičkom fakultetu u Zagrebu 1977. godine s temom magnetotransport u mekim amorfnim feromagnetima. Postao je doktor znanosti u Cambridgeu 1982. godine iz područja fizike kondenzirane materije. Slijede tri godine istraživačkog rada na »Centre National de la Recherche Scientifique« (CNRS) kao pridruženi predavač na sveučilištu u Grenobleu (Francuska),

gdje je započeo uspješni istraživački program o kvazikristalima. Njegov najcitaniji rad je o izvanrednim svojstvima smjesa Ag-kuprata; takve tvari sada se koriste u naprednoj tehnologiji supervodiča. Od 1996. na sinhrotronu u Wisconsinu, SAD, zajedno sa suradnicima uspio je demonstrirati izravnu fotoemisijisku spektroskopiju na filmu kuprata u koje su ugrađeni atomi Tc.

Objavio je preko 150 znanstvenih radova i udžbenik o supravodljivosti na engleskom jeziku. Održao je stotinjak predavanja na uvaženim svjetskim sveučilištima. Predsjednik je svjetskog kongresa o nano-inženjeringu i novim oksidnim tehnologijama u SAD-u. Savjetnik je poduzećima u nekoliko država. Kao savjetnika na području energetike angažirao ga je američki predsjednik **Barack Obama**. Publicirao je više od 100 znanstvenih radova, uredio je dvadesetak stručnih knjiga. Vanjski je suradnik Instituta za fiziku u Zagrebu. Jedan je od pokretača Prvog kongresa hrvatskih znanstvenika održanoga u Vukovaru 2005. godine. U povodu 150. obljetnice rođenja **Nikole Tesle**, dobio je odlikovanje Red Danice hrvatske s likom Nikole Tesle za osobite zasluge u izumiteljstvu, 2006. godine. Govori pet jezika. U slobodno vrijeme svira u jazz sastavu 4e Etage. U braku je s Francuskinjom Sylvie, imaju sina Marka i kćer Anu.

Poznat je po snažnim izjavama poput onih sa skupa Hrvatskog nacionalnog vijeća u zagrebačkom hotelu Antunović: »Ključ svega ovoga što se događa je planetarna sabotaža, bankaroidi, orvelovizam. Mi smo u svemu zapravo mala žrtva, jer smo Kristova marijanska nacija... Dragi Bog je živ, i ja sam najveći idiot u povijesti ako to nije istina. Proučio sam to do samog kraja. Ako Bog nije živ garantiram vam, spasa vam nema. I kao fizičar vam kažem - oprost i ljubav su najvažniji, a najteži je oprost prema samom sebi. Treba moliti za iscjeljenje ove nacije, jer je bolesna, ali za to nije kriv narod, i sad ću vam reći zašto. Radio sam s najvećim špijunima, britanskom mornaricom, svima, ovi projekti koje sad radim su 30 godina ispred nas. Imamo i super kompjutore koji su 30 godina ispred nas, i znaju sve, ali su preskupi. Isto je i sa zdravstvom. Ne da će vam snimiti zdravstvenu situaciju, već i dinamički karakter organizma... Spomenuo sam **Ruth Montgomery**, koja je bila nevjernica i postala vjernica. U to doba najavljeno je doba antikrista. Montgomery piše o izvanzemalcima, a svaki fizičar zna dosta o tome. Bit će objavljeno u ovom stoljeću da ih ima i s time već počinjemo! Da samo znate koliko ih je! I sad smo spremni to tehnološki posložiti, do sada nismo bili i zato se toliko čekalo... Vrijeme ne postoji, da vidite kako ste hipnotizirani, vrijeme nije ni novac. Vlada tako razmišlja, ali to nije istina! Vrijeme je svijest i ljubav... Bankaroidi nas drže kao zoološki vrt, a ovi na vlasti, zuje, obični slugani. Zomboidi. To je dosadno. Inače, kako izabirete ljude? Izuzetni biraju bolje od sebe, a samo mediokriteti se okružuju lošijima. Kako je moguće da smo u nogometu 4. u svijetu, imate više članova nogometnih klubova u Njemačkoj, nego Hrvata u Hrvatskoj, ali to je zato što selektor izabire najbolje. A što mi radimo u gospodarstvu? Po svemu smo u prvih 10, po ljepoti, znanosti, sportu, a u gospodarstvu tek 50. To je sabotaža!«

N. Perušić

Za dobro sjećanje važan je – SRETAN KRAJ!

*Nije stvar u tomu koliko smo »sretni« dok
proživljavamo, nego u tomu koliko smo »sretni«
ili zadovoljni kad razmišljamo o životu*

Zamislite da sudjelujete u pomalo neobičnom istraživanju u kojemu možete izabrati želite li prvo dvije pljuske pa onda sladoled ili prvo sladoled a nakon toga dvije pljuske. Iako je u pitanju ista stvar (samo drugim redoslijedom) svi vi koji biste odabrali prvu opciju sjećali biste se toga kao skoro pa ugodnog događaja, dok bi onima koji su odabrali drugu opciju (prvo sladoled pa pljuske) to ostalo u prilično ružnom sjećanju. Zašto je tome tako?

ZA PAMĆENJE JE POTREBNO DVOJE

Daniel Kahneman, inače psiholog i dobitnik Nobelove nagrade, u svojem djelu »Thinking Fast and Slow« (»Misliti brzo i sporo«) iznosi zanimljive zaključke istraživanja, a između ostaloga i o tomu što i kako pamtimo. Pa tako navodi da u cijelom procesu življenja i pamćenja možemo uvjetno govoriti o dvama »ja«. Jedno »ja« je ono koje doživljava (on ga naziva »experiencing self«), a drugo »ja« je ono koje se sjeća svega doživljenoga (to drugo »ja« Kahneman naziva »remembering self«).

»Ja« koje doživljava živi u sadašnjosti i poznaje samo sadašnjost. Živi iz trenutka u trenutak, a da bismo pamtili sve te, ili barem neke od tih proživljenih trenutaka potrebna nam je pomoć onog »ja« koje pamti. I sve bi možda bilo u redu da to drugo »ja« ne voli pričati priče.

SVE JE DOBRO ŠTO SE DOBRO SVRŠI

Shakespeare je bio u pravu. Naime, da bi se neki proživljeni trenutak pohranio u sjećanje, drugo »ja« mora sebi ispričati priču o tome što se dogodilo. A kako je za svaku priču najvažniji kraj, tako je i za sjećanje! Primjerice, na godišnjem ste odmoru i uživate svakog dana (točnije rečeno vaše »ja« koje doživljava – uživa). I onda zadnjeg dana godišnjega padne kiša, pokvari vam izlet i još neke druge planove i toga dana ništa od uživanja. Sada bi »ja« koje se sjeća trebalo uskočiti i reći nešto poput: »Hej, pa baš je bilo 10 divnih dana, nema veze kakav je kraj, idemo mi taj godišnji upamtiti kao vrlo dobar.« Ali ne, taj »remembering self« voli priče i to dobre priče, a kiša zadnjeg dana ljetovanja to definitivno nije. Nema »happy end«! I odjednom onih 10 divnih dana kao da je nestalo, a vi godišnji pamтите kao jedan posve prosječan i bez veze.

THINKING,
FAST AND SLOW

DANIEL
KAHNEMAN

WINNER OF THE NOBEL PRIZE IN ECONOMICS

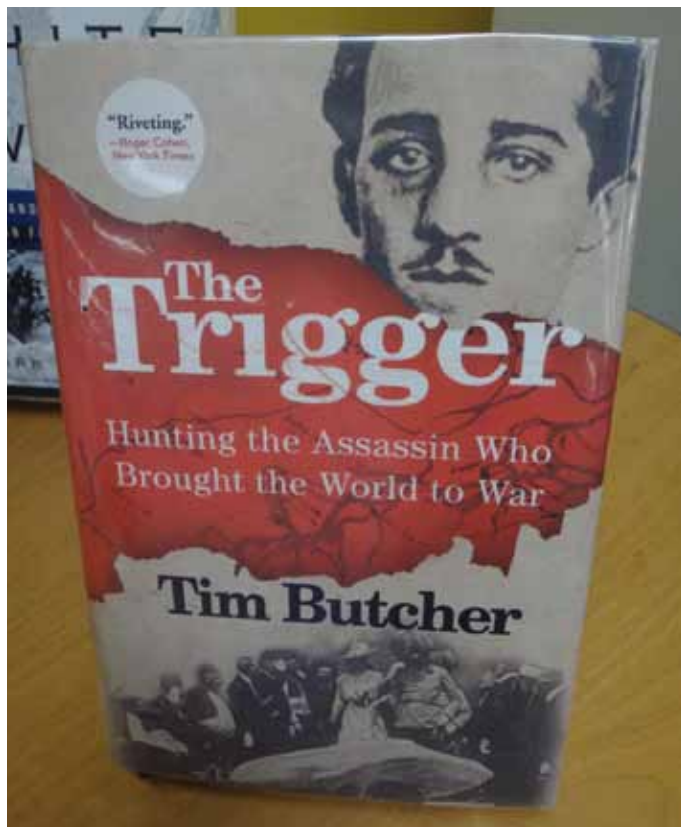
RECEPT ZA SREĆU

Shvatili ste da nam naše sjećanje priča priču koju mi onda pohranjujemo u sjećanje kao priču... jednostavno zar ne? ☺ I sad, kakve to veze ima sa srećom? Ako riješimo učestalu zabunu oko poimanja sreće i zadovoljstva, pa kažemo da je sreća uživanje u ljudima koje volimo ili osjećaj postavljanja i postizanja određenih ciljeva u životu, a zadovoljstvo je blisko ugodu i to su sve one sitne stvari koje nam u danu gode (od kave u sunčano popodne do finog ručka) onda bismo mogli zaključiti da nije stvar u tomu koliko smo »sretni« dok proživljavamo, nego u tomu koliko smo »sretni« ili zadovoljni kad razmišljamo o životu. A da biste o svojem životu razmišljali kao o sretnom, morate sebi ispričati puno priča s »happy endom«!

Marina Balažev

Poster povijesti

Među knjigama koje se trenutačno promoviraju s ove strane Atlantika nalazi se »The Trigger« (Okidač), a u kojoj pisac Tim Butcher istražuje život Gavrila Principa putujući kroz Bosnu i Srbiju

Povodom stote godišnjice od početka Velikog rata, koja se obilježava u cijelom svijetu, u Glavnoj javnoj knjižnici u New Yorku ovoga je mjeseca otvorena besplatna izložba koja se fokusira na ulogu SAD-a u tom ratu. Naziv teme je »Over Here: WWI and the Fight for the American Mind«, a bavi se pitanjima koja još uvijek nisu jasna ni mnogim povjesničarima, kao što su – je li Amerika trebala sudjelovati u ratu, do koje mjere i u kom kapacitetu.

Izložba zatim istražuje načine na koje su javni odnosi, propaganda i masovni mediji utjecali na formiranje i kontrolu javnog mišljenja o ratu. O tome ponajviše govore slike, poster i pamfleti iz tog vremena, koji su služili kao najefikasnije sredstvo propagande.

POVRATAK »HUNA«

Jedna takva poruka s postera koja je autoru teksta zapala za oko glasi: »Beat back the Hun with Liberty bonds«, odnosno poziv narodu da uzvрати udarac Hunima kupovinom državnih obveznica. Doduše, pod nazivom Huna nisu obilježavani izravno Mađari, koji se

smatraju potomcima Huna, ili barem njihovim najbližim rođacima, već se misli na Nijemce, zbog kojih su Amerikanci i ušli u rat. Amerika je prvi puta bila izazvana stupiti u sukob kada su Nijemci 1915. godine potopili britanski brod Lusitaniju, na kojem se nalazilo 128 osoba američke narodnosti. Međutim, Amerika se oduprla iskušenju i odlučila i dalje ostati neutralna.

MOĆ TELEGRAMA

Kap koja je prelila čašu bio je presretnuti telegram Meksiku od strane Njemačke siječnja 1917. u kojem je Njemačka obećala Meksiku teritorije Texasa, New Mexica i Arizone, koje je Meksiko prethodno izgubio od SAD-a, dok je zauzvrat Njemačka tražila podršku Meksika u slučaju da SAD objavi rat Njemačkoj. Telegram je dodatno razljutio Amerikance, dovoljno da travnja iste godine, poslije dvije i pol godine neutralnosti, SAD uđe u rat na strani Velike Britanije, Francuske, Rusije, kao i Srbije, Crne Gore i ostalih članica sila Antante.

Drugi plakati su išli i dulje, gdje je izložena karta SAD-a ali pod nazivom New Prussia, a gradovima su dani njemački nazivi. Tako primjerice namjesto Washingtona stoji New Berlin, New York je zamijenjen Novim Potsdamom, dok su neki od ostalih gradova Heidelbergapolis, Prosit, Kulturplatz i Nietzsche. Također se mogu poslušati i američke domoljubne ali proradne pjesme, koje doduše podsjećaju na one iz starih komičnih mjuzikla.

ZA DALJNJE ČITANJE

Ukoliko netko želi nešto i pročitati i doznati više o samom ratu i događajima, u manjim javnim knjižnicama na Manhattanu može naći razne knjige na tu temu, koje se mogu posuditi, s obzirom da se iz Glavne ne mogu vaditi knjige. Među knjigama koje se trenutačno promoviraju nalazi se »The Trigger« (Okidač), koja je objavljena ove godine, a u kojoj pisac **Tim Butcher** istražuje život **Gavrila Principa**, putujući kroz Bosnu i Srbiju i razgovarajući s lokalnim stanovništvom, kao i s članovima Principove obitelji, te pokušavajući odgovoriti na pitanje što ga je navelo da izvrši atentat na **Franza Ferdinanda** i time izazove rat koji je ubrzo pokrenuo tzv. domino efekt, po kojem su države svijeta jedna za drugom uvučene u sukobe.

Tomislav Perušić

Gen za inteligenciju?

Ni ogromna količina prakse ne objašnjava razliku između nekog tko je doista izniman u nečem i nekog tko ima dovoljno majstorstva, ali nije doista i genij u istom. Vježbanje, međutim, utječe na svakoga različito.

Kognitivni psiholozi **Fernand Gobet** i **Guillermo Campitelli** ustanovili su da se igrači šaha uvelike razlikuju po količini namjernog vježbanja koje im je potrebno za postizanje određene razine vještine u šahu. Primjerice, broj sati namjerne prakse, potrebnih za postizanje statusa »majstora« (vrlo visoka razina sposobnosti), kreće se od 728 do 16 120 sati. To znači da nekom igraču, da bi postao majstor, treba 22 puta više namjerne prakse nego nekom drugom.

Čime da popunimo nastalu prazninu? Nečijim genima. Potraga za genetskim varijacijama koje čine nekog nadarenim sportašem, glazbenikom ili, jednostavno, pametnom osobom, traju već desetljećima, no nije otkrivena nijedna genska varijacija koja bi objasnila prirodne razlike u inteligenciji među ljudima.

Najveći napredak istraživača je otkriće s početka ove godine, kad su sa sigurnošću povezali tri genetske varijacije s inteligencijom. No, maksimalni efekt te tri kombinacije iznosio je samo 6 IQ jedinica, što je ponešto razočaravajuć, ali pouzdan nalaz.

Postoji mnogo aspekata »pameti«. Jedan od najvažnijih je pamćenje. Sposobnost zadržavanja stavki s popisa u kratkotrajnom pamćenju i sposobnost pretvaranja tih ideja u dugoročno pamćenje temelj su učenja i od vitalnog su značenja za inteligenciju. Proces pretvorbe uključuje mnoštvo neurotransmitera i moždanih struktura. Svaka genetska varijanta za koju je utvrđeno da utječe na opću inteligenciju može suptilno utjecati na bilo koji od bezbroj tih neurokemijskih procesa.

Stoga ne iznenađuje što potraga za takvim genima, čak ni u najopsežnijim i najnepobitnijim studijama, nije daleko odmakla. Postoji vjerojatno na tisuće varijacija ovih učinaka, a njihovom kombinacijom i interakcijom s određenim osobnim okruženjem možda je moguće objasniti prirodni spektar koji vidimo u čovjekovoj inteligenciji. Ili zašto je nekom potrebno 22 puta manje prakse nego nekom drugom, piše portal znanost.geek.hr.

Kontinent od smeća

»Svake godine plastika ubije 1,5 milijuna ptica, riba, kitova i kornjača«, rekla je voditeljica istraživanja tijekom »Francuskog tjedna vode«, foruma organiziranog ovog tjedna u Quitu u Ekvadoru. Ne-

davna istraživanja IRD, predstavljena tijekom tog znanstvenog skupa, odašilju uzburu na opasnost nazvanu »sedmi kontinent«. Radi se o »otocima« plastičnog otpada u Tihom, Atlantskom i Indijskom oceanu. »U sjevernom Pacifiku je 30 posto riba progutalo plastiku tijekom života«, upozorila je Laurence Maurice. U tom oceanu se nalazi do sada najveći primijećeni »otok« otpada. Godine 1997. prvi puta je primijećen između obala Kalifornije i Havaja. Od tada se utrostručio i danas ima oko 3,5 milijuna kilometara četvornih i sedam puta je veći od Francuske. »Otok« raste godišnje za 80 000 km četvornih.

SIGURNA TIPKOVNICA

Njemački Cherry predstavio je na sajmu IT-SA tipkovnicu KC 1000 SC. Tipkovnica ima čitač smart kartica i cilja na poslovne korisnike kojima treba takva funkcionalnost poput raznih terminala, digitalnog oglašavanja, elektroničke trgovine i slično.

Podržano je čitanje i pisanje na kartice koje udovoljavaju ISO 7861 standardu, standardna autentifikacija korisnika (two-factor authentication) pri čemu se PIN unosi putem numeričkog dijela tipkovnice, a uređaj je kompatibilan i sa specifikacijama EMC 2000 Level 1 i CCID. Tipke su laserski označene, a uz standardni raspored su dodane i četiri tipke za prečace poput kalkulatora i slanja emaila. Cherry tvrdi kako čitač kartica ima životni vijek od preko 100. 000 čitanja dok bi se tipkovnica u prodaji trebala naći krajem ove godine, piše bug.hr.

Trčanje produljuje život

Trčati svaki dan po nekoliko minuta jednako je korisno kao i dugo trčati kada je riječ o produljenju očekivane životne dobi, tvrdi se u studiji objavljenoj u ponedjeljak koja pokazuje i da trkači žive dulje od neaktivnih osoba.

Istraživanje objavljeno u Journal of the American College of Cardiology pokazuje da osobe koje svakoga dana trče samo pet do deset minuta mogu u velikoj mjeri smanjiti rizik od srčanožilnih bolesti i prijevremene smrti.

Autori studije nisu uočili veću razliku između onih koji trče malo (50 minuta na tjedan) ili puno (180 minuta na tjedan), brzo ili sporo (manje od 10 km/h).

Općenito, osobe koje trče imaju 30 posto manji rizik od prijevremene smrti i 45 posto manji rizik od smrti zbog srčanožilnih bolesti nego neaktivne osobe.

Očekivana životna dob trkača u prosjeku je tri godine dulja nego kod osobe koja ne trči, navodi se u studiji.

Potonja je provedena u Teksasu među više od 55 000 odraslih osoba prosječne dobi od 44 godine, koje se pratilo 15 godina.

Istraživači su usto zaključili da je petominutno trčanje blagotvorno za zdravlje koliko i petnaestminutno hodaње, piše portal znanost.geek.hr.

GOOGLE STREET VIEW U PUSTINJI

Google Street View kamere vozile su se na automobilima, brodovima, našle su se čak i pod vodom, no posljednje prikupljanje snimaka obavljeno je uz pomoć izrazito primitivne tehnologije – deve po imenu Raffia.

Uz pomoć deve prikupljene su slike pustinje oko oaze Liwa u Saudijskoj Arabiji.

Vodič je hodao uz devu na čijim leđima je smještena kamera. Iako je većina Street View fotografija snimljena kamerom iz automobila, u užim prolazima i cestama za pješake koristila se kamera pričvršćena na ruksak snimatelja. Upravo taj tip kamere, tzv. Trekker, nosila je i deva Ruffia.

Tvrtka se posvetila ovom projektu kako bi potaknula jačanje turizma u regiji.

Google nam je već ranije omogućio virtualni posjet piramidama u Gizi, hramu Angkor Wat u Kambodži, Taj Mahalu u Indiji, kao i Velikom koraljnom grebenu, piše portal znanost.geek.hr.

Biostar mini računalno

Novi model mini računala potpisuje poznati proizvođač matičnih ploča – tvrtka Biostar. Mini računalno nosi naziv iDEQ-T1 i temelji se na Intelovim tehnologijama.

Kućiste dimenzija 210 x 185 x 40 milimetara u sebi skriva matičnu ploču koja je udomila Intelov četverojezgreni Bay Trail procesor. Točnije riječ je o Celeronu N2940 čije četiri jezgre rade pri brzini od 1,83 GHz, dok uz pomoć Burst tehnologije mogu potegnuti i do maksimalnih 2,25 GHz. Što se tiče memorije iDEQ-T1 ima ukupno dva memorijska utora (SO-DIMM), te podržava maksimalnu količinu memorije od 16 GB (DDR3, 1333 Mhz).

Budući da mjesta unutar kućišta moralo se pribjeći integriranim rješenjima Intelova HD grafika koja je x 1440 piksela i više nego uredsko računalo.

se za pohranu koristi jedan - debljine 7 metara. Unadimenzijama standardni set stražnje strane tor za napajanje nalaze i 3.0), Gigabitni LAN, po jedan standardni konektori za zvučnike i mikrofon.

ima malo, po pitanju grafike šenjima. U tu svrhu je iskorišćena svojom rezolucijom od 2560 dovoljna za jedno kućno ili

Iz istoga razloga nu podataka 2,5-inčni disk ili 9,5 militoč malim iDEQ-T1 ima konektora – sa se tako uz konek dva USB porta (1x USB HDMI i D-Sub konektor, te

Prednja strana kućišta je malo siromašnija, pa se na njoj mogu naći samo dva USB 2.0 porta i Power tipka koja služi za uključivanje računala. Računalno ima i jedan Mini PCIe utor koji može poslužiti za umetanje Wi-Fi kartice. Računalno ima ukupnu težinu od 0,8 kilograma. Od podržanih operativnih sustava proizvođač navodi Windowse 7, 8 i 8.1, objavio je bug.hr.

TV SERIJA: ORPHAN BLACK

KOMPLEKSNA PRIČA O KLONOVIMA

Glavna zvijezda serije »Orphan Black« je **Tatiana Maslany** u ulozi Sare Manning. Ona je mlada, buntovna majka koja se pokušava vratiti kući i skrbiti o svojoj sedmogodišnjoj kćeri nakon dužeg odsustva. Na svom povratku nailazi na nevolju koja ovoga puta ne uključuje nju – sreće ženu koja je na putu izvršiti samoubojstvo skokom pred vlak. I kao da to nije dovoljno traumatizirajuće, već ta žena izgleda potpuno isto kao Sara!

Zahvaljujući nevjerojatno dobroj glumi Tatiane Maslany, već u prve tri minute publika može točno naslutiti s kakvim karakterom imaju posla, a da se priča nije niti počela odvijati. A da nijedna riječ nije zapravo bila progovorena.

ŽENSKI LIKOVİ

Uz Saru i Beth, glavna glumica također igra i ulogu Katje, Cosime, Alison, Helene i Rachel. A to je samo šačica žena – klonova razbacanih po čitavom svijetu. Tako je, klonova. »Orphan Black«, kako biste pomislili kad čujete naslov, ne tematizira nikakvu siročad (osim Sare koja je vječna lutalica) i nije horor serija. »Orphan Black« je kompleksna, detaljno osmišljena znanstvena serija koja se, osim bioetike, bavi različitim socijalnim pitanjima: feminizmom, poteškoćama samohrane majke, alkoholizmom, manipulacijom itd.

Ono što je još fascinantno kada je u pita-

nju »Orphan Black«, jest da je u glavnoj ulozi žena i da se čitava fabula vrti oko ženskih likova, i to ne samo jednog, nego šest ženskih likova – koje sve tumači jedna glumica. Isto lice – sasvim kontrastni karakteri. Činjenica da je žena u središtu zbivanja možda se ne čini toliko značajnom, ali kada se osvrnemo na druge aktualne serije kao što su: »Dexter«, »Teen Wolf«, »Walking Dead«, »Breaking Bad«, »Supernatural«, »Dr. Who« i druge u kojima se radnja vrti oko muškaraca ili gdje postoji težnja usmjeravanja ženskih likova prema muškima samo radi ljubavnog interesa, uviđamo kako su ženski heroji neophodni televiziji. Osim serije »Orphan Black«, dobri primjeri uvođenja značajnih ženskih likova na televiziju su serije »Orange Is The New Black« (Narančasto je novo crno), »Game of Thrones« (Igra prijestolja), »American Horror Story« (Američka horor priča).

PRISTUPAČNA ZNANOST

»Orphan Black« je u stanju svakom gledatelju ponuditi nešto zanimljivo. Serija, koja je trenutačno u procesu snimanja svoje treće sezone, utemeljena je na znanosti o kloniranju, koja je, iako u seriji vrlo kompleksno i detaljno opisana i objašnjena, vrlo pristupačna bilo kom drugom običnom gledatelju koji nema pojma o biokemiji ili genetskom inženjeringu. S druge strane, svaki lik je toliko

dobro oslikan, da svaka scena izaziva uzbuđenje, smijeh ili sućut. Bizarni prikazi držat će vašu pozornost i natjerati vas da preispitate morale likova, ali i vlastite moralne norme. »Orphan Black« će vas uvijek držati na rubu i nikada vam zapravo, iako mislite da je, neće dati konačno rješenje. Osim ovoga, serija sadrži elemente krimića, kao i detektivske serije, prateći Saru na putu do otkrivanja prave istine o sebi i svojim sestrama klonovima.

Dodatno fasciniraju scene u kojima dva klona (pa i više njih!) stupaju u kontakt jedna s drugom. Kada Sara prvi put sreće Alison te imaju burnu svađu, ili kada jedna sipa drugoj piće u istom trenutku dok uzima predmet od treće. Izvanredna suvremena tehnologija omogućava da se ništa na ekranu ne primijeti, te uistinu dobivamo dojam da su to tri različite osobe. Kako odmiču epizode, primijetiti ćete da ste i zaboravili kako sve klonove glumi jedna te ista glumica!

Ako tražite novu seriju za gledanje, »Orphan Black« je zasigurno dobar izbor. Serija je za sada lansirala dvije više nego uspješne sezone od po deset epizoda, a s obzirom da svaka nova sezona počinje s emitiranjem svakog travnja u godini, vrlo je lako odgledati prve dvije sezone. Samo pažljivo, »Orphan Black« je takva vrsta serije koja će vas opsjesti i ubaciti vas u vatreni krug fanova koji vrlo nestrpljivo iščekuju svaki sljedeći travanj.

Ivan Kovač

GLAZBENI INTERVJU: PETAR GRAŠO

Uvijek isti

Prije skoro dvadeset godina **Petar Grašo** je nastupio na Zadarfestu i pobijedio s pjesmom »Trebam nekoga«. Zvijezda je bila rođena. Dalmatinac s dječjačkim osmijehom napravio je »boom« na hrvatskoj glazbenoj sceni. Umjesto košarke, koju uvijek ističe kao svoju veliku ljubav, ipak se opredijelio za glazbu. Svoju prvu numeru skladao je davne 1995. godine, a pjesmu pod nazivom »Boginja« izveo je **Oliver Dragojević**. Talentirani mladi glazbenik iza sebe ima tri albuma i poslije 11 godina diskografske stanke vraća se na velika vrata. I ostao je isti, baš kako i kaže njegova nova pjesma s kojom je nastupio na Splitskom festivalu. S Grašom smo razgovarali nakon njegova nastupa ljetos u Novom Sadu.

KUŽIŠ?!: Poslije Beograda, nakon toliko godina na red je došao i vaš koncert u Novom Sadu. Kakvi su vaši dojmovi?

Prvi susret, prva emocija. Teško mi je sada opisati moj osjećaj u malo riječi. Jedino što mogu poželjeti jest da imam ovakve večeri i ovakvu publiku kao što je bila večeras. Teško da mogu reći da može biti bolje. Volim napraviti dobar koncert. Mislim da za prave stvari nikad nije kasno, ovaj koncert je prekrasan znak da između mene i publike u Novom Sadu postoji ljubav koja se rodila večeras, i koja će nadam se i trajati.

KUŽIŠ?!: Poslije 11 godina, koliko je trajala vaša diskografska stanka, na Splitskom festivalu predstavili ste se numerom »Uvijek isti«. Je li to ujedno najava za novi album?

Apsolutno jest. Imao sam 11 godina diskografske stanke, međutim, radio sam koncerte, ali odlučio sam malo stati. Proveo sam 12 turbulentnih godina na sceni. Trebalo mi je vremena samo za sebe, želio sam proći neke stvari u životu koje nisam stigao. Kao što mi je trebalo odmora, sada mi iznimno trebaju koncerti, novi album. Da krenemo opet na turneje. Tako da je pjesma »Uvijek isti« uvod u novi album koji će za par mjeseci izaći. Pjesme su gotove. Petar Grašo onakav kakav je danas, je li uvijek isti, kako pjesma kaže, ili se malo promijenio. U mojoj bazi ću uvijek ostati taj tip: Dalmatinac s dječjim očima, s glazbom koja miriše na more i pjesmama koje imaju sunca u sebi. To je ono što jesam i ono od čega ne mogu i ne želim bježati.

U svojoj ću bazi uvijek biti Dalmatinac s glazbom koja miriše na more i pjesmama koje imaju sunca u sebi. To je ono što jesam i ono od čega ne mogu i ne želim bježati

KUŽIŠ?!: Kažite nam nešto više o novom albumu?

Autor većine pjesama na novom albumu sam ja. Naravno, bit će tu još suradnika, kao što je moj dugogodišnji prijatelj i suradnik **Tonči Huljić**, koji poznaje moj senzibilitet. Producent albuma je **Nikša Bratoš**, moj dragi prijatelj, vodeći producent na ovim pro-

storima. Dakle, vrhunska ekipa, ostalo je samo na meni i pjesmama.

KUŽIŠ?!: Radili ste jedan zanimljiv projekt s Huljićem i Bregovićem...

Osim što je bila zanimljiva suradnja, meni je osobno bila i velika radost. Tonči Huljić je moj prijatelj i za mene veliki skladatelj, o Goranu Bregoviću da i ne govorim. Svi smo odrastali na Bijelom dugmetu i sve nas je to dohvatilo na ovaj ili onaj način. Ovaj posao donosi i neke povlastice, a jedna od njih je da možete upoznati ljude kao što su njih dvojica. Pjevao sam kao gost na tom albumu. Cijeli projekt jest zanimljiv jer se radi o pjesmama koje su napisane na tom starom dalmatinskom i koje su vrlo arhaične, vrlo mediteranske, vrlo čudnovate. Moram priznati da smo bili jako ponosni na to što smo uradili.

KUŽIŠ?!: Diskografska stanka, slaba prisutnost u medijima, gdje je to bio Petar Grašo posljednje desetljeće?

Putovao sam. Bavio sam se nekim stvarima kojima se nisam stigao baviti. Život mi je bio definitivno ispunjen, ali u jednom trenutku mi je sva ta glazbena industrija postala rutina, a ja sam čovjek koji ako nešto prezire, prezire rutinu. Trebao sam se maknuti i sabrati svoje dojmove života. Trebalo mi je vrijeme da sve akumuliram. Sada sam doista sretan. Novi čovjek, novorođeni čovjek koji kreće ponovno na jedan stari-novi put.

NAJAVA

Nikola Vranjković u CK13

Koncertna promocija posljednjeg EP-ja **Nikole Vranjkovića** »Bremeplov« održat će se 7. studenoga u Omladinskom centru

CK13 u Novom Sadu. Poslije serije koncerata na ljetnim festivalima, Vranjković se sa svojim pratećim bendom vraća u klubove i zatvorene prostore. Uoči ovog koncerta objavljen je i novi singl/spot urađen za kompoziciju »Plovni put«. Posjetitelji će na koncertu moći kupiti i knjigu poezije »Bremeplov«, kao i istoimeni EP koji je Vranjković objavio ranije ove godine.

»Omladina« u Subotici

Glazbeni festival »Omladina« bit će održan 7. i 8. studenoga u Subotici. U petak, 7. studenoga, u klubu Pogon bit će održana večer pod nazivom »Slobod-

ne forme« a u sklopu koje će nastupiti: UrLik, Drago mi je, Wooden Ambulance,

Senkiháza i Stuttgart Online. Iste večeri u Velikoj vijećnici Gradske kuće bit će priređena »Nostalgija Kornelija Kovača i pjevačkih zvijezda«.

Središnji festivalski program – Natjecateljska večer mladih skladatelja na programu je u subotu, 8. studenoga, u MKC-u »Népkor« (ulaz je slobodan), s početkom u 20 sati. Specijalni gosti večeri su članovi subotičkog sastava D ZOO.

Electronic Beats Festival u Zagrebu

Četvrto izdanje Telekom Electronic Beats Festivala Zagreb održat će se 8. studenog u galeriji Lauba. Ovogodišnji line-up predvodi **Erlend Øye**, jedan od

najznačajnijih suvremenih alternativnih rock umjetnika, koji po prvi puta nastupa u glavnom gradu Hrvatske. Tamošnjoj će se publici premijerno predstaviti i engleski pjevač i kompozitor **Patrick Wolf**, perspektivni filipinski producent **Eyedress** te danski DJ i producerski kolektiv Den Sorte Skole!

Brkovi u Beogradu

Hrvatska turbo-punk-folk-wellness-spa (kako sami definiraju svoju glazbu) senzacija - Brkovi, nastupit će 22. studenoga u Mikser House-u u Beogradu. Ovaj zagre-

bački sastav prepoznatljiv je po tome što udaljene žanrove duhovito spaja u melodičnu cjelinu: od turbofolka koriste emotivne stihove spojene sa žestinom punk rocka i težinom heavy metala.

Zabranjeno pušenje u Beogradu

Grupa Zabranjeno pušenje održat će tradicionalni beogradski koncert u subotu, 29. studenoga, u Mikser House-u! Ovoga

puta neće obilježiti samo Dan (one) Republike, već će zajedno s Beograđanima proslaviti tri desetljeća kulturnog albuma »Das ist Walter«, najavljuju organizatori.

preporuka

GLAZBA: Lily Allen – Sheezus

»**S**heezus« je treći studijski album britanske pop pjevačice **Lily Allen**. Budući da je poznata po tome što kroz svoju glazbu odaje oštru političku i socijalnu kritiku na vrlo satiričan način, od takvog načina predstavljanja svojih stavova nije odustala ni na ovom albumu. Naslov albuma predstavlja odgovor na naslov albuma njezina kolega, američkog repera, **Kanye Westa**, koji je centriran oko muškog i patrijarhalnog pogleda na svijet. Lily želi postaviti nov standard, novu normu, u kojoj se ne pretpostavlja da je žensko ono što je slabije ili minorno, ili da žena nije u stanju postati legendarnom. Međutim, usprkos vrlo kritičnom naslovu, album se bavi i vedrijim, površnijim temama kao što su izlasci i zabava, te temama poput opsjednutosti internetom, ljubavnim problemima itd. Pred nama je uglađeni pop, a ujedno i pobunjenički, album vrijedan slušateljske pozornosti. Izdajamo: »Hard Out Here«, »URL Badman«, »Insincerely Yours«, »Our Time«.

I. Kovač

FILM: Interstellar

Autor sage »Vitez tame« (koja je dostigla vrtoglavi uspjeh) **Christopher Nolan** ponovno je okupio fantastičnu ekipu oko sebe. Radnja njegova novoga filma »Interstellar«, koji prijete postati spektaklom, odvija se izvan granica naše galaksije. Vrijeme događanja radnje je postapokalipsa, a glavni junaci imaju zadaću provjeriti ima li nade za život među zvijezdama. Glumačku ekipu predvodi oskarovac **Mathew McConaughey**. Ostatak glumačke postave čine **Anne Hathaway**, **Jessica Chastain**, **Ellen Burstyn** i **Michael Caine**. Film traje nevjerovatnih 169 minuta. Fanovi Nolanovih filmova ovaj spektakl odgledat će »u jednom dahu«, a za sve ostale preporučujem stanku. Nolan ostaje dosljedan svom načinu rada, glumačka je ekipa besprijekorna, a radnja filma više nego zanimljiva. Film svakako preporučujem. Najbolje se može doživjeti u kinu, ali i udobnost vlastite fotelje ima svojih prednosti.

N. Balažević

KNJIŽA: Engleska, Engleska

Julian Barnes, punim imenom **Julian Patrick Barnes**, studij jezika završio je na Magdalen Collegeu u Oxfordu. Objavljivao je i pod pseudonimima **Dan Kavanagh** i **Edward Pygge**. Njegovo najpopularnije djelo definitivno je »Flaubertova papiga«, a u prikazima sam već pisala o njegovu romanu »Ljubav, itd.« »Engleska, Engleska« je satirički roman, podijeljen u tri dijela: »Engleska«, »Engleska Engleska« i »Anglija«. Protagonistica romana je **Martha Cochrane**. Prvi dio romana osvrće se na njezino djetinjstvo, drugi dio romana posvećen je njenom angažiranju na megalomanskom projektu engleskog tajkuna **Sir Jacka Pitmana**, koji želi otvoriti tematski park na otoku Wight koji bi za turiste predstavljao zamjenu za Englesku. Otok bi trebao sadržavati sve engleske simbole: crvene govornice, crne taksije, »duoble deckere«, ali i replike svih nadaleko poznatih engleskih građevina. U knjizi se tako propituje odnos kopije i originala, autentičnog i lažnog. Također, roman otvara i druga razna pitanja današnjice. Svakako ga toplo preporučujem.

I. Rudić

